

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 410.013.04.2020

Robert Walkowski
Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Gąsiorowie
Ul. Grunwaldzka 35, 05-140 Gąsiorowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/035 – Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ochotnicza Straż Pożarna w Gąsiorowie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Walkowski, Prezes OSP w Gąsiorowie
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania jednostki OSP. 2. Wyposażenie jednostki OSP oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia kontroli. Kontrolą mogą być również objęte dokumenty wytworzone wcześniej bądź później, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę Kontroler	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie Zbigniew Dudzik, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA 115/2020 z dnia 20.07.2020 r.

(akta kontroli str. 1-2, 6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, Ochotnicza Straż Pożarna w Gąsiorowie³ była przygotowana do funkcjonowania w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym⁴.

Stan wyposażenia Jednostki oraz wyszkolenie i wyposażenie osobiste strażaków ochotników były zgodne z obowiązującymi przepisami i standardami dotyczącymi kserg. Natomiast z uwagi na brak od marca 2020 r. aktualnych przeglądów czterech aparatów powietrznych, zakres możliwości podejmowania działań ratowniczych przez Jednostkę był, w ocenie NIK, ograniczony. OSP była w całodobowej gotowości operacyjnej, która w analizowanych przypadkach wyniosła 90%. Strażacy ochotnicy biorący udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych byli w odpowiednim wieku, posiadali ważne badania lekarskie i ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz odbyli obowiązkowe szkolenia pożarnicze. Jednostka posiadała dokumentację związaną z prowadzeniem działań ratowniczo-gaśniczych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania OSP w Gąsiorowie

Opis stanu faktycznego

1.1. Ochotnicza Straż Pożarna w Gąsiorowie jest stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym⁵. Terenem działania OSP jest Gąsiorowo i miejscowości położone w gminie Serock oraz w rejonie pomocy wzajemnej. Decyzją Komendanta Głównego PSP Nr 1/3/KSRG z dnia 10 kwietnia 1995 r.⁶ Jednostka została włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na czas nieokreślony.

Porozumienie dotyczące włączenia Jednostki do kserg, obowiązujące od 1 stycznia 1995 r., zostało zawarte w formie Uzgodnienia pomiędzy ówczesnym Komendantem Rejonowym PSP w Legionowie oraz Zastępcą Burmistrza Miasta i Gminy Serock⁷. Porozumienie to zawierało wszystkie elementy wskazane w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁸, tj.: określało warunki sprawnego alarmowania⁹, wymagany poziom wyszkolenia, liczbę i rodzaj sił i środków jednostki przewidzianych do wykorzystania w systemie (w tym samochód Star 244 GBA 2, 5/16, zasady utrzymania przewidzianych sił i środków w stanie zdolnym do podjęcia działań ratowniczych w ramach systemu (finansowanych z dotacji budżetu państwa i gminy oraz środków własnych Jednostki).

Po zmianie przepisów dotyczących zasad włączania jednostek do kserg, tj. wejściu w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁰, a następnie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: OSP lub Jednostka.

⁴ Krajowy system ratowniczo-gaśniczy, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2020 r., poz. 961), dalej: kserg.

⁵ Od 17 lipca 2002 r.

⁶ Wydane na podstawie § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 140, poz. 800).

⁷ Dalej: Porozumienie.

⁸ Dz. U. z 1994 r., Nr 140, poz. 800.

⁹ Tj.: system selektywnego alarmowania, telefon miejski, radiostacja samochodowa.

¹⁰ Dz. U. Nr 121, poz. 798.

września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹¹ ww. Porozumienie nie zostało zaktualizowane (dostosowane do obowiązujących przepisów) i nie reguluje zagadnień określonych w § 3 ust. 2 obowiązującego rozporządzenia w tym zakresie, tj.: zadań ratowniczych przewidzianych dla jednostki w ramach systemu, wymaganej liczby i wymaganego poziomu wyszkolenia ratowników w jednostce, okresu obowiązywania porozumienia i warunków jego rozwiązania.

Prezes OSP wyjaśnił, że nie jest w stanie jednoznacznie udzielić odpowiedzi w tym zakresie, nie posiada egzemplarza tego porozumienia, które – wg jego wiedzy – znajduje się w dokumentacji KP PSP w Legionowie.

(akta kontroli str. 2-10)

1.2. Pomimo, że ww. Porozumienie nie było aktualizowane, to rzeczywisty stan wyposażenia Jednostki oraz wyszkolenie strażaków-ratowników spełniały wymogi określone w § 2 obowiązującego rozporządzenia w sprawie włączania jednostek do ksrq, co zostało szczegółowo przedstawione w obszarze 2 niniejszego wystąpienia. Niemniej, ustalono, że na wyposażeniu Jednostki znajdował się samochód: GBA 2,5/16, tj. inny niż wymieniony w Porozumieniu.

(akta kontroli str. 9-10, 35)

1.3. Jednostka otrzymała od Marszałka Województwa Mazowieckiego sprzęt ochronny¹² do prowadzenia działań związanych z COVID-19, jednakże OSP nie prowadziła tego typu działań i nie współpracowała z innymi podmiotami na terenie gminy w zakresie działań ratowniczych związanych z pandemią. Zagrożenia związane z COVID-19 nie miały wpływu na gotowość operacyjną oraz organizację i prowadzenie działań ratowniczych.

(akta kontroli str. 2-10, 40)

OCENA CZĄSTKOWA

OSP w Gąsiorowie działała w oparciu o porozumienie spełniające wymogi rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. i realizowała obowiązki z niego wynikające, jednakże porozumienie to nie spełniało wymogów obecnie obowiązującego rozporządzenia w tym zakresie i nie uwzględniało zmiany samochodu będącego na wyposażeniu Jednostki. Nie miało to negatywnego wpływu na przygotowanie i wyposażenie OSP, które było zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ksrq. W ocenie NIK OSP była przygotowana do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

OBSZAR

2. Wyposażenie OSP w Gąsiorowie oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników

Opis stanu faktycznego

1. Jednostka nie jest włączona do wojewódzkiego odwołu operacyjnego. Według stanu na 30 czerwca 2020 r. liczba jej członków wynosiła 30, w tym 21 uprawnionych do udziału w akcjach ratowniczych. Jednostka posiadała Statut uchwalony w 2010 r., który nie został uzgodniony z Komendantem Komendy Powiatowej PSP w Legionowie w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, do czego obliguje art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

(akta kontroli str. 2-24, 40, 44, 63-64)

¹¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1317. Dalej: rozporządzenie w sprawie włączania jednostek do ksrq.

¹² Maski filtrujące 150 sztuk, kombinezony jednorazowe 15 sztuk, rękawice jednorazowe 8 opakowań, worki na odpady 20 sztuk, płyn dezynfekujący 10 litrów, ubrania lekkie specjalne 4 komplety, hełmy lekkie specjalne 4 sztuki i gogle ochronne 4 sztuki.

2.2. Siedziba OSP spełniała¹³ standardy zawarte w Analizie potencjału ratowniczego ochotniczych straży pożarnych włączonych do ksrg zatwierdzonej w 2019 r. przez Komendanta Głównego PSP (Standardy OSP). Strażnica posiadała sprawny system selektywnego alarmowania¹⁴, dwa miejsca garażowe, wyposażone zaplecze socjalno-sanitarne oraz ogrzewanie elektrycznie. Budynek strażnicy ma ponad 50 lat i był w dużym stopniu zniszczony.

(akta kontroli str. 44-49)

2.3. Jednostka posiadała samochód ratowniczo-gaśniczy (GBA 2,5/16 – średni) wyposażony zgodnie z normatywem, posiadający aktualne badania techniczne oraz ubezpieczenie, a także łódź z silnikiem zaburtowym na przyczepie. Wyposażenie Jednostki oraz wyposażenie w środki ochrony indywidualnej druhów okazane w toku oględzin było zgodne ze Standardem wyposażenia i wyszkolenia ochotniczej straży pożarnej włączonej do ksrg¹⁵, z wyjątkiem czterech aparatów powietrznych, których termin przeglądu upłynął w marcu 2020 r., a dopiero 29 lipca 2020 r. zostały zgłoszone Stanowisku Kierowania w celu wyłączenia z podziału bojowego.

Prezes OSP wyjaśnił, że ze względu na pandemię koronawirusa COVID-19, aparaty zostaną poddane przeglądowi w najbliższym czasie. Wnioski o przeprowadzenie przeglądu zostały ustnie przekazane do Urzędu Miasta i Gminy (brak udokumentowania), będącego płatnikiem za wykonanie usługi.

(akta kontroli str. 36-38, 44-49, 63-64, 88)

2.4. Według stanu na 20 lipca 2020 r. członkowie OSP ukończyli następujące szkolenia (kursy): podstawowe – 14 osób, ratownictwa technicznego – 13, dowódców OSP – 7, naczelników oraz komendantów gminnych – po 2 osoby, kierowców¹⁶, konserwatorów – 6, z zakresu zabezpieczenia lądowania śmigłowców LPR – 5 osób oraz kwalifikowanej pierwszej pomocy – 4 strażaków. Ich poziom wyszkolenia spełniał normatyw wyszkolenia ustalony dla ochotniczych straży pożarnych włączonych do ksrg oraz był wyższy od standardów ustalonych przez Komendanta Głównego PSP¹⁷.

Prezes OSP wyjaśnił, że doskonalenie umiejętności ratowników biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych jest realizowany poprzez ćwiczenia wewnętrzne w jednostce raz w miesiącu. Nie były stosowane inne formy doskonalenia, w tym szkolenia bhp wskazane w Analizie potencjału ratowniczego ochotniczych straży pożarnych włączonych do KSRG, zatwierdzonej przez Komendanta Głównego PSP w 2019 r. i w Zasadach organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział u działaniach ratowniczych zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP w 2015 r.

(akta kontroli str. 44-45, 50-62, 65-66, 72-73)

Wszyscy strażacy ochotnicy biorący udział w akcjach ratowniczych¹⁸, zgodnie z wymogiem określonym w art. 19 ust. 1b ustawy o ochronie przeciwpożarowej, byli w odpowiednim wieku, posiadali wymagane przeszkolenie pożarnicze oraz aktualne badania lekarskie. Zostali oni również objęci ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków.

(akta kontroli str. 33-34, 44 45, 51-61, 72-73, 89-98)

¹³ Stwierdzono w wyniku oględzin przeprowadzonych 28 lipca 2020 r. w obecności Zastępcy Komendanta KP PSP w Legionowie, Prezesa i Naczelnika OSP w Gąsiorowie.

¹⁴ W trakcie oględzin system został uruchomiony przez Stanowisko Kierowania KP PSP w Legionowie.

¹⁵ Opracowany przez KG PSP w 2010 r.

¹⁶ Brak u jednego kierowcy dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych.

¹⁷ W Analizie potencjału OSP z 2019 r. określono minimalny standard wyszkolenia obejmujący: szkolenie podstawowe – 12 osób, szkolenie dowódców i naczelników po 2 osoby, ratownictwa technicznego – 4, szkolenie konserwatorów sprzętu – 3, z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy – 6, zabezpieczenie lądowania LPR – 4.

¹⁸ Szczegółowa analiza dziesięciu akcji ratowniczych z 2019 r.

2.4. Jednostka była w całodobowej gotowości operacyjnej. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano jej obniżenia. W latach 2019-2020 (I półrocze) OSP uczestniczyła w 61 zdarzeniach (bez zabezpieczenia powiatu), w tym w 23 pożarach, 37 miejscowych zagrożeniach, a jeden alarm okazał się fałszywy. W 2019 r. wzięła udział w 44 zdarzeniach, w tym: w 15 pożarach, 28 miejscowych zagrożeniach, a jeden alarm okazał się fałszywy. Szczegółowa analiza dziesięciu akcji ratowniczych z 2019 r. wykazała, że w działaniach tych uczestniczyło od trzech do sześciu strażaków, a gotowość operacyjna jednostki wyniosła 90%. OSP nie zgłosiło gotowości wyjazdu do jednego zdarzenia (03.04.2019 r.). Stanowisko Kierowania KP PSP w Legionowie posiadało wiedzę na temat wszystkich wyjazdów operacyjnych i gospodarczych oraz osób posiadających uprawnienia do udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych, które są odnotowane w SWD-ST¹⁹. Prezes OSP wyjaśnił, że dokumentacja wszystkich zdarzeń jest prowadzona przez Stanowisko Kierowania KP PSP w Legionowie, a informacje są przekazywane telefonicznie lub elektronicznie.

(akta kontroli str. 39, 45, 66-73, 89-98)

W 2019 r. KP PSP w Legionowie przeprowadziła inspekcję gotowości operacyjnej OSP w zakresie alarmowania, gotowości operacyjnej ratowników (w tym ich liczebność, kwalifikacje i stan wyposażenia), stan techniczny pojazdów, sprzętu silnikowego i ratowniczego, a także łączności oraz dokumentację jednostki. W wyniku inspekcji stwierdzono dobre przygotowanie OSP do podejmowania działań ratowniczych.

(akta kontroli str. 74-84)

2.5. Prezes OSP posiadał dokumentację strażaków ochotników, która zawierała aktualne zaświadczenia dotyczące badań lekarskich oraz wykaz szkoleń, a Naczelnik OSP prowadził odrębne notatki w zakresie zrealizowanych wyjazdów ratowniczych. Wykaz wyjazdów był przekazywany do Urzędu Miasta i Gminy w Serocku celem rozliczenia ekwiwalentu pieniężnego. Ponadto w samochodzie ratowniczo-gaśniczym znajdowała się dokumentacja wymagana rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego²⁰, m.in. karta zdarzenia, instrukcja przyjęcia śmigłowca LPR (schemat zabezpieczenia miejsca lądowania), schemat organizacji łączności. Prezes OSP wyjaśnił, że dokumentacja wszystkich zdarzeń jest prowadzona przez Stanowisko Kierowania KP PSP w Legionowie, a informacje są tam przekazywane telefonicznie lub elektronicznie.

(akta kontroli str. 34, 44-45, 62)

2.6. Odnosząc się do trudności i ograniczeń związanych z prowadzeniem działań ratowniczo-gaśniczych Prezes OSP stwierdził: „utrudnieniem (...) jest ograniczona dyspozycyjność druhów, w tym głównie kierowców, którzy większość czasu przebywają poza miejscem zamieszkania i to powoduje, że zdarzają się sytuacje, kiedy brakuje kierowcy lub ratowników i samochód do działania nie może wyjechać. Jeżeli chodzi o finansowanie, współpracę z samorządem oraz PSP, to należy podkreślić, że wygląda to bardzo dobrze i w tym zakresie nie odnotowano trudności i ograniczeń.”

(akta kontroli str. 42-43)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Obowiązujący Statut OSP nie został uzgodniony z właściwym komendantem powiatowym PSP w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, co jest

¹⁹ System Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej.

²⁰ Dz. U. poz. 1319, ze zm.

niezgodne art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Prezes OSP wyjaśnił, że Statut został uchwalony w 2010 r., a uzgodnienie będzie dokonane w najbliższym czasie.

(akta kontroli str. 2-24, 40, 44, 63-64)

2. Jednostka była wyposażona w cztery aparaty powietrzne, które od marca 2020 r. nie zostały poddane wymagany przeglądom. Zgłoszenia do Komendy Powiatowej PSP w Legionowie o ich wyłączeniu z podziału bojowego dokonano dopiero po 4 miesiącach od upływu terminu ważności przeglądu.

Prezes OSP wyjaśnił, że z uwagi na pandemię aparaty zostaną poddane przeglądowi w najbliższym czasie.

(akta kontroli str. 36-38, 44-49, 63-64, 88)

NIK zwraca uwagę, że wykorzystywanie sprzętu ochronnego dróg oddechowych w działaniach ratowniczo-gaśniczych, który nie spełnia warunków dopuszczenia do użytkowania może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia strażaków ratowników.

OCENA CZĄSTKOWA

Przygotowanie Jednostki i poziom wyszkolenia strażaków ochotników umożliwił realizację działań ratowniczo-gaśniczych w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i było zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ksrg. Stan wyposażenia OSP oraz wyposażenie osobiste strażaków ochotników spełniało standardy wyznaczone przez Komendanta Głównego PSP. Za wyjątkiem czterech aparatów powietrznych, sprzęt ratowniczy i samochód były poddawane okresowym przeglądom. Strażacy OSP uczestniczący w działaniach ratowniczo-gaśniczych byli odpowiednio wyszkoleni, posiadali aktualne badania lekarskie dopuszczające ich do uczestniczenia w akcjach zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Uzgodnienie z Komendantem Powiatowym PSP w Legionowie postanowień Statutu OSP dotyczących ochrony przeciwpożarowej.
2. Wykonanie wymaganych przeglądów sprzętu ochronnego dróg oddechowych oraz niezwłoczne zgłaszanie przypadków wycofania sprzętu z użytkowania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

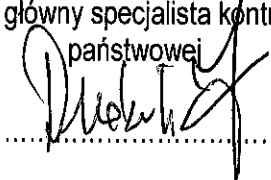
Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

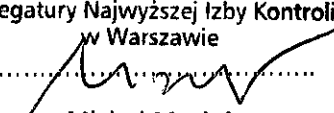
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 9 października 2020 r.

Kontroler
Zbigniew Dudzik
główny specjalista kontroli
państwowej

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

.....
Michał Musioł